

DE BEURDENAARS EN HET BEHEER VAN HET SINT-JOOSHUIS TE BRUGGE, 15DE-16DE EEUW

A. VANDEWALLE °

Al vroeg in de 15de eeuw was het in het toen erg drukke Brugge, dat door zijn internationale handelsfunctie en door de hertogelijke residentie de dimensie van een Europese grootstad aanhield, een gewoon gezicht dragers van manden geladen met vis naar de Markt te zien trekken. De bevoorrading van de dagelijkse vismarkt - toen nog en tot het midden van de 18de eeuw op het grote marktplein voor het Belfort - was in de eerste plaats de zorg van de viskopers, verenigd in het visambacht¹. In het begin van de 15de eeuw slaagden deze er echter niet meer in voldoende vis aan te voeren, zodat de stadsmagistraat afkondigde dat gelijk wie dat wilde vis mocht aanbrengen en verkopen. Dit bracht het ontstaan mee van een specifieke groep kleine vishandelaars, de beurdenaars. Deze brachten vis aan in een mand of "beurde" op de schouders en verkochten die op de markt².

Het traject dat deze manddragers volgden werd uiteraard bepaald door de noordelijke ligging van de kust, waar de vis vandaan kwam. Vanaf de Ezelpoort stapten de manddragers naar de Markt door de Ezelstraat, - misschien in het gezelschap van talrijke ezels die boter en kaas uit het landbouwgebied in het Noorden aanvoerden, wat een mogelijke verklaring is voor de straatnaam³. Langs deze straat, niet zo ver van de Ezelpoort vandaan, stond een passantenhuis gewijd aan Sint-Joos. Het verband tussen de Brugse beurdenaars en het Sint-Jooshuis vindt uiteraard hier zijn oorsprong. Het gezelschap van de beurdenaars was van bij zijn ontstaan in het Sint-Jooshuis

° Dr. geschiedenis, hoofdarchivaris stad Brugge; Ter Zwanekeke 60, 8200 Brugge.

1. A. VANHOUTRYVE, *De vishandel en het visambacht te Brugge tot op het einde van het oud regiem*, Brugge, 1975, 117 p.

2. E. GAILLIARD, *Glossaire flamand* bij L. GILLIODTS-VAN SEVEREN, *Inventaire des archives de la ville de Bruges*, Brugge, 1879-1882, p. 267; en zie n. 5.

3. A. SCHOUTEET, *De straatnamen van Brugge. Oorsprong en betekenis*, Brugge, 1977, p. 58.

gevestigd. Hun religieuze diensten vonden plaats in de bijhorende kapel van Sint-Joos.

Veel details over deze betrokkenheid van de beurdenaars bij het Sint-Jooshuis zijn tot hertoe niet bekend gemaakt⁴. De kennis betreffende de beurdenaars op zich is trouwens erg schaars, zowel op institutioneel vlak als betreffende hun economische draagwijdte en hun sociale betekenis⁵. Ook over het Sint-Joosgodshuis is nog geen definitieve studie verschenen⁶. Eén aspect dat beide raakt, nl. de inmenging en groeiende inwerking van de beurdenaars in het beheer van het Sint-Jooshuis, kan hier alvast nader worden toegelicht.

Het beurdenaarsofficie

Het beurdenaarschap was een arbeidersofficie, wat betekent dat het een beroep was waar handwerk aan te pas kwam maar dat niettemin tot een door de stad gemonopoliseerde en door haar gereglemen-

4. A. VANHOUTRYVE, a.w., p. 89-90; D. AERTS, *Op zoek naar de ware Jacob. Heilige pelgrims en pelgrimsheiligen in onze streken. 1. Sint-Joost*, - *De Pelgrim*, jg. 7 nr. 1 (1991), p. 26-27; H. LOBELLE, *het Sint-Joosgodshuis : schenkingen vermeld in een 15de-eeuws register*, - *Liber Amicorum André Vanhoutryve*, Brugge, 1990, p. 124-125. Als deze artikels raken slechts vluchtig het onderwerp aan. De tentoonstelling "De Godshuizen van Brugge en hun plaats in de armenzorg" in de Kredietbank te Brugge van 1 juli tot 29 aug. 1993 bevatte meer commentaar betreffende de beurdenaars en het Sint-Jooshuis dan in de catalogus werd opgenomen : M. FORMESYN en R. BRUYNSERAEDE, *De godshuizen van Brugge en hun plaats in de armenzorg*, z.p., 1993, 46 p.

5. A. VAN DE VELDE, *De arbeidersofficiën der stad Brugge*, z.p., z.j., p. 7-8; A. VANHOUTRYVE, *Het Brugs stadsofficie der "buerdenaers" of "mandragers"*, - *Vlaamse Stam*, jg. 5 (1969), p. 136-140; ID., *Vis en visverkopers in het middeleeuwse Brugge (4). het Brugs stadsofficie van de "Buerdenaers"*, - *Brugge die Scone*, jg. 14 nr. 2 (1993), p. 12-13; de twee laatste artikels zijn slechts een herhaling van de paragraaf betreffende de beurdenaars door dezelfde auteur in zijn boek *De vishandel*, a.w. (zie in n. 1), p. 87-90 en 96-101 (bijlagen). De hierin gepubliceerde gegevens zijn evenwel op een zeer beperkt aantal bronnen gebaseerd, en blijven derhalve zeer onvolledig en oppervlakkig. Inmiddels werd een meer diepgaande doch nog niet gepubliceerde studie van de beurdenaars gemaakt, in een ruimer verband : A. VANDEWALLE, *De arbeidersofficiën van Brugge, ca. 1440 - ca. 1670. Een institutionele studie, met economische en sociale aspecten*, onuitgegeven doctoraatsverhandeling (K.U.Leuven, 1983) (zie ook n.7).

6. A. MAERTENS, *Gids der Brugsche Godshuizen*, Brugge, 1940, p. 46-48; G. MARECHAL, *De sociale en politieke gebondenheid van het Brugsche hospitaalwezen in de Middeleeuwen*, Kortrijk-Heule, 1978, p. 51-52 en 245-246.

teerde functie was uitgroeid. In het kader van de achteruitgang van de handel in het 15de-eeuwse Brugge heeft het stadsbestuur door het aan zich trekken van bepaalde diensten, voornamelijk lossen, laden en transporteren, gepoogd de "service" t.o.v. de vreemde kooplui te verbeteren en hen zo in Brugge te houden. De reglementeringen die het stadsbestuur aan de officiehouders oplegde waren bedoeld om de haven- en marktactiviteiten op een goed georganiseerde wijze te laten verlopen. Het monopoliseren van de als officie aangewezen beroepen uitte zich door het strikt vasthouden aan het aantal uitoefenaars, zodat een plaats slechts kon ingenomen worden wanneer ze openviel door overlijden van de vorige houder of door vrijwillige afstand vanwege deze laatste. In beide gevallen diende voor het verkrijgen van de functie een geldsom betaald te worden, in het eerste geval aan de stad, in het tweede aan de persoon die ze afstond⁷.

Vrij snel na de opkomst van het beurdenaarschap werd het officie door een groot aantal personen verworven en uitgeoefend. Hun activiteit deed afbreuk aan de privileges van de vrije viskopers, die hun monopolie zagen verloren gaan. Reeds in 1432 slaagden deze er wel in het aantal beurdenaars door het stadsbestuur te laten reglementeren, maar moesten toch het bestaan van niet minder dan tachtig beurdenaars gedogen, waarvan er dagelijks vijftig naar de markt mochten komen⁸.

De definitieve erkenning van de beurdenaars kwam er in 1456 door de verlening van een keure. De houders van de beurdenaarsofficiën moesten hun vis gaan aankopen bij de vissers aan de kust, en hem vanaf de grenzen van het stadsgebied in een mand op de schouders naar de Brugse markt dragen. Later mochten ze hem met transportmiddelen steeds dichterbij de markt aanvoeren en moesten pas het laatste deel van het traject hun naam van manddragers waarmaken. Vanaf 1495 mochten de manden zelfs tot aan de hoeken van de markt gebracht worden met paard en kar of per boot⁹.

7. A. VANDEWALLE, *De stadsofficiën van Brugge : openbaar ambt of commercie (15e-18e eeuw)*, - G. MACOURS (ed.), *Cornua legum. Actes des journées internationales d'histoire du droit et des institutions*, (Acta Falconis, Faculteit Rechtsgeleerdheid K.U. Leuven, 87/7), Antwerpen, 1987, p. 217-225.

8. Stadsarchief Brugge (verder : SAB.), Oud Archief, reeks 310 : *Charters ambachten*, nr. 204 (dd. 28.03.1508 n.s., met geïnsereerde oorkonde van juni 1495); A. VANHOUTRYVE, *De vishandel, a.w.*, p. 96-98.

9. ID., *a.w.*, p. 99-101.

De manden die de beurdenaars gebruikten moesten beantwoorden aan een model en nauwkeurig geijkt zijn. De aangebrachte vis moest vers zijn en van het kleine soort. Op de markt moest die in de manden zelf of op planken of schotels gepresenteerd worden voor de verkoop. De beurdenaars hadden een standplaats langs de buitenzijde van de eigenlijke markt, die zelf bezet was met de stallen van de viskopers¹⁰. De beurdenaars waren duidelijk ondergeschikte lieden, klein volk dat door de eigenlijke viskopers minachtend gedoogd werd. Hun keure stond trouwens onder de controle van de deken en eed van het visambacht. De beurdenaars moesten ook een taks van 1 grote per verkochte mand aan het visambacht afdragen¹¹.

Het beurdenaarsgezelschap

Ook wat hun beroepsvereniging betreft waren de beurdenaars verre van zelfstandig, en dienden zij bij sterkere instanties aan te leunen. Uiteraard waren zij in meer dan voldoende groot aantal om een eigen gezelschap te vormen. Het lidmaatschap hiervan was trouwens verplicht, en ging in met de aankoop van het officie en de betaling van een intredegeld¹². Bovendien ging een bepaald bedrag van elke verkochte mand vis naar de gezelschapskas. Daarmee werden o.m. de kosten van het verblijf in het Sint-Jooshuis vergoed, want een eigen gezelschapshuis konden de beurdenaars zich niet veroorloven¹³.

Aan het hoofd van het gezelschap stond ook niet een deken zoals bij de volwaardige ambachten. Een "opperzorger" uit eigen rangen stond in voor de dagelijkse leiding. Daarnaast was er een hoofdman van buitenuit, gekozen in de hoogste maatschappelijke kringen van de stad, die als beschermheer en leidsman fungeerde. In 1471 was dit bijvoorbeeld Lodewijk van Gruuthuse, die voor het gezelschap

10. ID., a.w., p. 87-89.

11. ID., a.w., p. 100-101.

12. Archief van het OCMW., Brugge. *St.-Joosgodshuis*, nr. 34, dd. 04.08.1489. In de tweede helft van de 16de eeuw werd het intredegeld niet meer geheven : SAB., Oud Archief, reeks 358 : *Viskopers*, rekeningboek beurdenaars 1565-1649.

13. Zie het in vorige n. geciteerde rekeningboek.

bij de graaf het voorrecht kon afdwingen om de vismanden met wagens tot aan de stadspoorten te mogen voeren¹⁴.

Een gezelschap zoals dit van de beurdenaars was niet vertegenwoordigd in de structuren waardoor de erkende ambachten een stem hadden in het politieke leven. Toch slaagden de beurdenaars er in 1512 in een lid van hun bestuur te laten opnemen in de eed van de viskopers, die een van de meest vooraanstaande Brugse ambachten vormden. Op die manier konden ze dan toch, zij het onrechtstreeks, aan de politieke medezeggenschap in stadsverband deelnemen¹⁵.

Beheer van Sint-Joos

Het Sint-Jooshuis in de Ezelstraat, waar het beurdenaarsgezelschap onderdak vond, was gesticht als een passantenhuis : voorbijtrekkende reizigers, zwervers en daklozen konden er voor korte tijd onderdak vinden. Het werd beheerd door een gilde waarvan personen met uiteenlopende beroepen, vooraanstaande burgers en ambachtslieden, deel uitmaakten. In 1352 schonken Jan Scalleballe c.s. aan het bestuur een huis en negen aanpalende kamers, afgesloten met een poort, om als "hospitaal van Sint-Joos" te dienen. Een nieuwe kapel bij het complex in de Ezelstraat werd ingewijd in 1449. Het hoofdaltaar was toegewijd aan Sint-Joos, een tweede en een derde altaar respectievelijk aan het Heilig Kruis en Onze-Lieve-Vrouw¹⁶.

Het Sint-Joosgilde had, gezien de aanwezigheid van de beurdenaars in het huis, speciale banden met deze beroepsgroep. Alle beurdenaars waren lid van het gilde, en hun religieuze diensten werden hier gevierd. Toen in 1440 naar jaarlijkse gewoonte een nieuw gildebestuur werd verkozen, bleken daar vier manddragers deel van uit te maken, naast negen zorgers en een deken¹⁷. Dit bracht mee dat

14. Zie het in n. 12 geciteerde rekeningboek, f° 28, 29 en passim; Archief van het OCMW., Brugge, *St.-Joosgodshuis*, nr. 29 (dd. 29.12.1471).

15. Rijksarchief te Brugge, *Charters blauw* nr., nr. 8567 (dd. 23.06.1512); SAB., Oud Archief, reeks 114 : *Wetsvernieuwingen*, 1503-1534, enz., jaarlijks bij de eed van de viskopers.

16. G. MARECHAL, *a.w.*, p. 51-52; H. LOBELLE, *a.w.*, p. 125-127.

17. Archief van het OCMW., Brugge, *St.-Joosgodshuis*, nr. 178, rekeningen 1449-1476, f° 1; H. LOBELLE, *a.w.*, p. 125.

de beurdenaars inspraak hadden in het beheer van de kapel¹⁸. Maar er kan duidelijk gesteld worden dat ook op het vlak van hun religieuze belangen de beurdenaars niet zelfstandig konden optreden. Ze vormden geen eigen, uitsluitend aan de uitoefenaars van dit beroep voorbehouden vereniging, maar waren opgenomen in een ruimer samengesteld gilde.

In 1440 was ook overeengekomen dat de beurdenaars op elke mand vis die zij op de Brugse markt brachten, een vast recht van 12 miten of een halve groot aan het gilde zouden afstaan. Deze bijdrage moest ten goede komen aan de werking van het Sint-Joosthuis, het verschaffen van onderdak aan armen en het verzorgen van de dienst Gods. Deze overeenkomst werd enige tijd later, in 1452, in een oorkonde vastgelegd. Het is mogelijk dat uit dit alles mag afgeleid worden dat de instelling toen reeds periodiek arme beurdenaars opnam en dus deels als een godshuis fungeerde¹⁹.

De vaste bijdrage van 12 miten werd door de beurdenaars beschouwd als hun "gildegeld", de vergoeding die zij verschuldigd waren voor hun lidmaatschap van het Sint-Joosgilde. Met dit laatste waren hun medebroeders, die wel een echt gildegeld betaalden, het evenwel niet eens. De protesterende medebroeders waren die van de "poortერი": de verzamelnaam blijkbaar van de vooraanstaande burgers die naast de beurdenaars het andere grote contingent gildeleden uitmaakten²⁰. De overeenkomst die tussen beide partijen in 1519 tot stand kwam regelde hun wederzijdse rechten en verplichtingen in het gilde en in

18. G. MARECHAL, a.w., p. 245.

19. *Ibidem*, p. 245-246; SAB., Oud Archief, reeks 310 : *Charters ambachten*, nr. 187 (dd. 25.01.1452), uitg. E. HUYS, *Duizend jaar mutualiteit bij de Vlaamsche gilden*, dl. Bijlagen, Kortrijk, 1926, p. 176-178.

20. Er kan een verband gezocht worden tussen deze "poortერი" en de poorters die samenkwamen in de Poortersloge. Deze laatste waren een beperkte groep Bruggelingen uit de beleidskringen en de gegoede middenklasse, die echter waarschijnlijk geen echte gestructureerde vereniging of gezelschap vormden. Indien dit wel het geval was geweest, had men kunnen veronderstellen dat de leden voor hun kerkelijke diensten in de Sint-Jooskapel te gast waren. Er zijn echter vooralsnog geen sporen in deze richting gevonden. A. VAN ZUYLEN VAN NYEVELT, *De Poortersloge van Brugge*, - *Het Belgisch Staatsarchief van 1919 tot 1920*, verslagen uitg. o.l.v. J. CUVELIER, deel : *Het Staatsarchief van Brugge*, z.p., z.j., p. 2 vlg.; M. VANDERMAESEN, *De Poortersloge te Brugge* (publikatie in voorbereiding; met dank aan de auteur voor de toelating tot inzage van zijn manuscript).

het Sint-Jooshuis. De vertegenwoordiging van de beurdenaars in het gildebestuur werd terug op vier leden gebracht, nadat ze blijkbaar in het verleden tot drie was teruggevallen. Voortaan zouden die in de gildezaken evenveel zeggenschap hebben als de vertegenwoordigers van de poorterij. Er zouden geen zaken meer buiten hen om geregeld worden. De beurdenaars zouden nu wel een jaarlijks gildengeld betalen zoals de anderen, nl. 4 groten per lid. Bovendien zou elke beurdenaar die zijn officie verkocht een doodschuld van 2 schellingen moeten betalen ten behoeve van het gilde en de kapel. De gildebroeders van de poorterij beloofden aan de beurdenaars dezelfde rechten in het gilde en hetzelfde gebruik van de kapel als zij zelf genoten²¹.

Onderkomen in het godshuis

De betrokkenheid van de beurdenaars in het Sint-Joosgilde ging zover dat zij in 1559 een aantal schulden van achterstallige renten van het gilde overnamen²². Verder komen in de rekeningen van het beurdenaarsgezelschap herhaaldelijk posten voor van uitgaven voor herstellingen aan het huis en de kapel²³. In 1578 schonk het gezelschap een som van 6 pond groten aan Joos Lambrecht die daar een stichting deed en herstellingen liet uitvoeren. Voor hetzelfde doel stond het toen ook de verkoop toe van een huisje, gelegen ten zuiden van de kapel, dat het gezelschap alleen toebehoorde²⁴. Deze laatste eigendom had duidelijk niet de functie van gezelschapshuis, want de vergaderingen vonden plaats in twee lokalen in het Sint-Jooshuis zelf, de zogenaamde "opperkamer" en de "vertrekkamer". Zij hadden deze lokalen in gebruik, maar moesten ze ook onderhouden²⁵.

21. Zie bijlage.

22. SAB., Oud Archief, reeks 310 : *Charters ambachten*, nrs. 213, 214, 215 en 216 (alle dd. 15.04.1559).

23. SAB., Oud Archief, reeks 358 : *Viskopers*, rekeningboek beurdenaars 1565-1649, f° 39v, 44, 45, 54, 74, 78, e.a.

24. *Ibidem*, f° 40v-41.

25. *Ibidem*, f° 75v en 76; Archief van het OCMW., Brugge, *Sint-Joosgodshuis*, nr. 83 (dd. 06.03.1580). "Vertrekkamer" zou kunnen betekenen : kamer waar men zich kon terugtrekken voor overleg. Cfr. E. VERWIJS en J. VERDAM, *Middelnederlandsch Woordenboek*, dl. IX, 1929, kol. 169.

De reeds vernoemde Joos Lambrecht was degene die het Sint-Joosthuis door stichtingen in 1578 en 1585 tot een echt godshuis omvormde. Hij zorgde er voor dertien kamers voor oude mannen, bijgestaan door één oude vrouw. Bij degene die er opgenomen werden moesten ook beurdenaars kunnen zijn, zo werd door het gezelschap door middel van de vermelde steun bedongen. Na het overlijden van de fundateur moesten er steeds twee beurdenaars in het godshuis terecht kunnen. Als gouverneurs van het godshuis werden naast de twee testamentuitvoerders van de stichter of hun opvolgers, ook de hoofdman en de zorgers van de beurdenaars aangesteld²⁶. Een passend onderkomen voor de bejaarde leden van het beurdenaarsgezelschap was op die manier in elk geval verzekerd, en wel in het godshuis waar het gezelschap ook voor de overige groepsactiviteiten reeds lange jaren te gast was. In die periode was echter de economisch-sociale betekenis van het beurdenaarsgezelschap reeds fel achteruitgegaan²⁷.

26. SAB., Oud Archief, reeks 358 : *Viskopers*, rekeningboek beurdenaars 1565-1649, f° 40v-41; Archief van het OCMW., Brugge, *Sint-Joosgodshuis*, nr. 90 (dd. 28.06.1585); vergelijk met het testament van Joos Lambrecht : *Ibidem*, nr. 93 (dd. 14.09.1585) en nr. 100 (dd. 14.04.1587); A. MAERTENS, a.w., p. 46-49; H. LOBELLE, a.w., p. 125.

27. A. VANDEWALLE, *De arbeidersofficiën*, a.w., p. 157-187.

BIJLAGE

Overeenkomst tussen de poorterij en de beurdenaars betreffende hun rechten in het gilde van St.-Joos, 6 juli 1519.

- Origineel : Archief van het OCMW., Brugge, *St.-Joosgodshuis*, nr. 41. Perkament, H. 51 cm, B. 27,5 cm. Enigszins beschadigd door vlekken.

In de name des heeren Amen. Kenlic zij allen den ghoonen die dit jeghenwoordich openbaer instrument zullen zien ende hooren lesen dat up den dach van heden den zessten dach van hoeymaend int jaer ons heeren duust vijfhondert ende neghentiene, inde zevenste indictie, ende int zevenste jaer des paeusscips ons helichs vaders in goede ende heeren ons heeren des paeus Lyoen de dienste van dien name, inde jeghewordicheit ende presentie van mij, Jan Bertijn cleerc, openbaer notaris ende tabellioen ende vanden oorconden hier onderscreven, zijn ghecompareert in propren persoene eerbare ende discrete mannen Pieter van Meulebeke abdt, Joes de Ghier deken, Joes Voghaets, Pieter Sey, Jan de Bauffremez, Jan Bassee ende Lodewijc Schier zoorghers ende ghildebroeders vander ghilde van mijnen heere sent Joes staende inde Ezelstraete binnen der stede van Brugghe, over hemlieden ende hemlieden steerc makende oec vervanghende ten zaken onderscreven alle dandere ghildebroeders van mijner heere sent Joes voorseid vander poorterije, ter eender zijde, Ende Adriaen Hacke, Jan Dhessche ende Cornelis Willay burdenaers of mandedraghers binder voorseide stede, ende oec zoorghers vander voorseide ghilde over hemlieden oec hemlieden steerc makende ende vervanghende alle de andere burdenaers ende mandedraghers binder voorseide stede ghildebroeders vander zelve ghilde ter andere. De welke voorseide comparanten inde namen voorseit bij huerlieder vrijen wille bij rijpen rade consente ende tusschen sprekene van Edele ende moghende heere mijnen heere Jacop van Halewijn heere van Maldegem, Uutkeerke ende scoutethen vander voorseide stede, als hooftman wesende vanden voorseide burdenaers ofte mandedraghers, kenden ende lyeden, dat omme te remedierne ende of te legghene de... (beschadigd) ende gheschillen die nu of naermaels zouden moghen rijsen tusschen den voorseide abdt, deken, ... (beschadigd) ende ghildebroeders vander voorseide ghilde van mijnen heere sent Joes vander poorterij ter eender zijde, ende den gheselscepe vanden burdenaers of mandedraghers ter andere die nu zijn of naermaels wesen zullen, angaende den regimente ende ghebruke vanden godshuuse ende vander ghilde voorseit met daer ancleeft, uut cause dat de voorseide mandedraghers al zijn zij ghildebroeders bekent jaerlicx gheen ghildeghelt ghegheven en hebben of zo zij pretenderen niet en behooren te ghevene ghelijc dandere ghildebroeders vander poorterije, ghemerct dat zij in redemptie van dien zo zij zegghen gheconsentreert hebben van elcker mande visch die zij brijnghen eenen halven grooten, met andere diversche redenen, zij veraccordeert ende over

een commen zijn inder maniere naervolghende. Te weetene dat voordan de drie zoorghers die ghecooren zullen wesen vander voorzeide ghilde bijden burdenaers of mandedraghers zullen moghen kiezen eenen vierden uutten zelve gheselscepe vanden mandedraghers om mede zoorgher ende toezien-der te wesene vander voorseide ghilde. Ende zullen voordan de zelve mandedraghers of burdenaers gheroupen moeten zijn in alle zaken diemen doen zal der voornoemde ghilde angaende, oec huerlieder zegghen daer in hebben ghelijc dandere ghildebroeders vander poeterije, ende dat men daer inne of angaende der zelve ghilde voortan niet en zal moghen sluiten ten zij bij wetene ende toezegghen vanden zoorghers vander voorseide ghilde bij den burdenaers of mandedraghers ghecoren, ofte in ghebreke van dien van mijnen heere van Maldeghen ende Uutkeerke voorseit ofte andere hooftman wesende vanden voorseide mandedraghers ende in huerlieder name. Oec zo consenteerden de voorseide zoorghers ende ghildebroeders inde name voorseit over hemlieden ende over alle huerlieder naercommers burdenaers of mandedraghers ende ghildebroeders van mijnen heere sent Joes inde stede van Brugghe, dat zij ende elc van hemlieden voortan jaerlicx ghildeghelt gheven ende betalen zullen ghelijc andere ghildebroeders vander poeterije voorseit, dats te wetene elc ghildebroeder vier groten vlaemsch, de welcke vier groten vlaemsch over elc ghildebroeder ... (beschadigd) zoorghers vander voorseide ghilde mandedraghers wesende, zullen jaerlicx in huerlieder gheselschap innen ende die over brijnghen den abdt deken ende eed vande poetrije ende ghilde voorseit. Ende daer toe of boven desen, zo hebben de voorseide zoorghers vanden mandedraghers gheconsenteert ende consent-eren over hemlieden ende over alle huerlieden naercommers dat zo wanneer zij of eenich van hemlieden vercoopen zullen huerlieder mande of hem daer of quyte maken, dat de vercoopere werdt ghehouden te betaelne ten prouffijte vander voorseide ghilde ende capelle van sent Joes voor zijn dootscult twee scellijnghe groten vlaemscher munte, de welke twee scellijnghe groten de coopere zal moeten inhouden van den pennijnghe vanden coope, met condition indien dat hij zo niet en dade, zo werdt hij ghehouden in zijnen persoon de voorseide twee scellijnghe groten voordan vercoopere te betaelne zonder exceptie. Ende mids al desen zo hebben de voorseide abdt, deken, zoorghers ende ghildebroeders vander poeterije gheconsenteert ende consenteren over hemlieden ende over oec alle huerlieder naercommers den voornomden ghildebroeders vander burdenaers of mandedraghers voortan inde voorseide ghilde ende capelle met dat daer ancleeft te hebbene alsulc vrijdom ende ghebruuc als zijlieden vander poeterije zelve hebben. Alle welke voorwaerde, punten ende articlen de voornomde comparanten inde namen voorseit ende elc van hemlieden also verre alst hem ende zijne naercommers abdt, deken, zoorghers, burdenaers ende ghildebroeders van mijnen heere sent Joes voorseit angaet of angaen mach, beloofden bij huerlieder trouwe inder handen van mij notaris onderscreven te houdene ende vulcommene goed vast ende ghestade inder maniere voorseit, ende daer jeghen niet te doene of commene in eenigher maniere of bij eenigher weghe in toecommende tijden, up tverband van al huerlieder goederen vander voorseide ghilde of broederschap van mijnen heere sent Joes meuble ende onmeuble present ende

toetecommene mids der renuntiatie van allen exceptien van fayte van bedroghe ende andere cavillatien ghecostumeert ende daertoe van noode. Up al twelcke voorscreven de voorseide comparanten wilden ende begheerden hemlieden ghemaect ende ghegheven te zijne een of meer instrumenten bij mij notaris voorseit onderscreven. Dit was ghedaen inde stede van Brugghe inden ommeganck van sente Donaeskeerke int jaer, maend, dach, indictie ende paeusscip voorscreven, ter presentie ende bij wesen van eerbare ende discrete mannen meester Jan Careest ende Joris Teerlijnc poerters vander voorseide stede van Brugghe als oorconden daer over gheroupen specialic ende ghebeden.

(getekend) Jacob van Halewijn.

(notarismerk)

Et quia ego Johannes Bertijn clericus Cameracensis diocesis publicus sacra apostolica et imperiali auctoritatibus venerabilisque curie episcopalis Tornacensis notarius juratus premissis monibus et singulis dum sicut premittere agerentur et fierent unacum prenomminatis testibus presens interfui eaque sic fieri vide scivi et audiui ac in notam sumpsi idcirco hoc presens publicum instrumentum manu alterius fideliter scriptum ydeomate vulgare exinde confeci signoque et nomine meis solitis et consuetis subscripsi et signavi in fidem robur et validius testimonium eorundem premissorum omnium et singulorum rogatus et requiqitus.

